

21/9 - 7/12
16:00 – 17:30

TorsdagsCafé
med tolkar och olika teman

مقهى الخميس
مع مترجمين ومواضيع مختلفة

Thursday Café
with interpreters and different themes

كافه پنجشنبه
با حضور مترجم در زمینه های گوناگون

Region Gotland
Biblioteken på Gotland
Kulturrådets förordning 2017:1

Mångspråkiga bibliotek på Gotland

Ett projekt med stöd från Kulturrådet med syfte att göra biblioteken mer angelägna och tillgängliga för nyanlända och asylsökande

Biblioteken på Gotland och Gotlands länsbibliotek 2017-2019

Inledning

Under perioden 2014-2016 arbetade biblioteken på Gotland tillsammans med Länsbiblioteket på olika sätt för att förstå omvärldsförändringarna och de nya grupper som kommit till Sverige och omsätta detta till praktisk biblioteksverksamhet för nyanlända och asylsökande. När Kulturrådet utlyste medel för Biblioteksverksamhet för nyanlända och asylsökande sökte och beviljades biblioteken medel. Nu kunde ett mer strategiskt arbete börja i nära samarbete med nyanlända och asylsökande.

Vår utgångspunkt var att nyanlända och asylsökande på Gotland behöver hitta vägar in i det gotländska samhället och in i det svenska språket. Folkbibliotek är en samhällsinstitution vars uppdrag är att verka för det demokratiska samhällets utveckling och tillgänglighet för alla. Vi vet att biblioteken kan vara mycket viktiga för målgruppen, både för att lära sig svenska, som kontaktytor och interkulturella mötesplatser och som plats för meningsfulla fritidsaktiviteter. Med projektet ville vi undersöka målgruppens behov och utforma vår verksamhet därefter. Vi ville också sprida information om bibliotekens nuvarande verksamheter så att fler i målgruppen kan använda sig av biblioteken som resurs för personlig utveckling, etablering och integration.

Projektets genomförande och avvikelser från ursprunglig plan

Så här formulerades projektet vid ansökan 2016:

”För att utforma angelägen biblioteksverksamhet för nyanlända och asylsökande vill biblioteken genom fokusgrupper undersöka målgruppens behov av biblioteksverksamhet som kan främja deras personliga utveckling och möjligheter till integration. Biblioteken behöver anställa personer med relevant språkkompetens (arabiska och persiska), utforma flerspråkigt informationsmaterial, skapa relevanta interkulturella aktiviteter och aktiviteter som motsvarar de nyanländas behov samt införskaffa relevant material för t ex språkutveckling. Timanställd flerspråkig personal kan fungera som brobyggare mellan målgruppen och biblioteket, de kan utföra och/eller tolka vid fokusgruppsamtal och vid aktiviteter på biblioteken, översätta informationsmaterial samt medverka i inköp av litteratur från olika språkområden. Till detta behöver vi också medel till en deltidsanställd som kan samordna timanställd språkkunnig personal, aktiviteter i biblioteket, samt material- och litteraturinköp.

Genom dessa åtgärder tänkte vi att:

- Fler ur målgruppen kommer att känna sig välkomna till och använda sig av biblioteken för sin personliga utveckling, etablering och integration.
- Genom flerspråkig personal, relevanta aktiviteter, utbud och översatt informationsmaterial ökar biblioteksanvändandet hos asylsökande och nyanlända.”

Hur blev det då, vilka insatser genomfördes och gav de något resultat?

Det var bibliotekschefen för folkbiblioteken på Gotland som skickade in ansökan till Kulturrådet 2016. Projektet inleddes med att rekrytera en projektledare internt, det visade sig inte fungera så efter ett par månader blev projektet utan formell projektledare. Efter en omorganisation där kultur- och fritidsförvaltningen upphörde och blev en avdelning inom regionstyrelseförvaltningen sparades alla avdelningschefer in. Bibliotekschefen slutade och länsbiblioteket fick ta över ägandet och styrningen av projektet. Detta gjorde att det tog tid att komma igång med insatserna och sedan dess har projektet gått på halvfart fram till juni 2019 då det avslutades. En person började arbeta som inofficiell projektledare på en extratjänst och språkguider och tolkar rekryterades med timanställningar.

Tidigt genomfördes fokusgruppsamtal bl a på asylboenden med asylsökande för att ta reda på behov och berätta om biblioteken och vad man kan göra där. Insatser har gjorts på de flesta av öns bibliotek men framför allt på Almedalsbiblioteket, Hemse-, och Klintehamns bibliotek. Några av insatserna planerades och genomfördes av projektledaren tillsammans med bibliotekspersonalen på respektive bibliotek, andra evenemang planerades och genomfördes av bibliotekspersonalen själva som sökte ekonomiskt stöd från projektet. Projektledaren har också besökt SFI, asylboenden och andra platser vid ett flertal tillfällen tillsammans med språkguider för att berätta om biblioteken för deltagarna samt för att fråga om behov. Samverkansmöten med SFI-lärare har också arrangerats.

Avvikelser från ursprunglig plan: Projektet kom igång sent och gick sedan på halvfart och drog över den planerade projekttiden p g a avsaknad av projektledare. Vi övergav ganska tidigt metoden fokusgruppssamtal eftersom det var svårt att få information från målgruppen på detta sätt. Personliga möten och inbokade besök på t ex SFI gav bättre kontakt och resultat. Inte så många av aktiviteterna som vi ville blev för barn och unga och endast ett för ensamkommande eftersom de flesta barn- och ungdomsbibliotekarier var upptagna med annat under perioden. Någon avslutande analys kring effekterna av aktiviteterna har inte gjorts eftersom personen som arbetade som projektledare på en extratjänst var tvungen att sluta innan detta var genomfört.

Aktiviteter:

Gråbobiblioteket ligger i ett område i Visby där många nyanlända bor. Här genomfördes textilkvällar med språkguider, samt drop in-tillfällen för samhällsservice med språkguider.

Klintehamns bibliotek ligger nära ett stort asylboende som var öppet under stor del av projektperioden. Här genomfördes datakurser för nybörjare med språkguider (lathundar till kursen utformades på arabiska och persiska/dari). Det befintliga evenemanget Berättarcaféeer utökades med språkstöd på arabiska. Sagostunder och filmvisningar genomfördes på asylboendet.

Slite bibliotek hade också ett asylboende i närheten under projekttiden, här gjordes försök med Berättarcaféeer med språkstöd, liksom på Fårösunds bibliotek.

Hemse bibliotek har många nyanlända i sitt upptagningsområde. Här planerades egna evenemang som fick ekonomiskt stöd under projektperioden, t ex språkcaféeer, språk- och filmcaféeer, filmvisningar genom Gotlands internationella filmklubb, sagostunder på arabiska och svenska med skaparverkstad samt arabiskt morsdagsfirande.

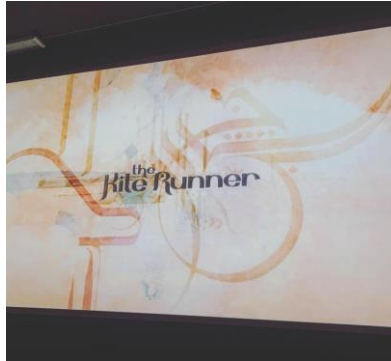
Almedalsbiblioteket är Gotlands huvudbibliotek och ligger i Visby. Här genomfördes torsdagscaféeer med språkguider under olika teman som deltagarna själva valde, vanliga språkcaféeer, tvåspråkiga sagostunder för barn, bokcirklar på lätt svenska (i samarbete med sfi), datorkurser för kvinnor på arabiska och persiska/dari, samt drop in-verksamheter med språkguider.

Projektet samarbetade med Fritidsbankerna i Visby och Klintehamn. Projektets språkguider deltog vid flera tillfällen som tolkar och vid språkcaféeer.

Projektet samarbetade med Fenix Ungkulturhus kring en hiphopkväll med en svenskfödd och en afghanskfödd rappare. Ensamkommande bjöds särskilt in till evenemanget.

Projektet avslutades under våren 2019 med två välbesökta evenemang, ett för afghaner och ett för syrier, de två största grupperna av nyanlända på Gotland.

- Filmvisning av Flyga drake med föreläsning av en av huvudrollsinnehavarna i filmen, samt afghansk mat och fika. Genomfördes på Burgsviks bibliotek samt på Folkets bio Visby
- Syrisk kulturkväll med musikbandet Ugarit, uppläsningar av syrisk poesi, samt arabiskt fika. Genomfördes på Hemse bibliotek och Almedalsbiblioteket.

Projektet antog under hela perioden en prövande ansats, frågor ställdes till målgrupperna, evenemang utformades och testades. Ibland kom några deltagare, ibland kom många, ibland kom ingen. Några insatser fick vi lägga ner då det kom för få deltagare, t ex drop in samhällsservice med språkguider samt textilkvällarna. Andra var populära och välbesökta, t ex språkcaféerna, de tvåspråkiga sagostunderna för barn, torsdagscaféerna och datorkurserna med språkguider. Under tiden ändrades innehåll och upplägg efter samtal med deltagarna. Affischer till alla evenemang gjordes både på svenska och på arabiska eller persiska/dari. Inför evenemangen sattes affischerna upp i bibliotekens närområde och på platser där asylsökande och nyanlända ofta vistas. Marknadsföringen spreds också i lokalpressens evenemangstips och genom sociala medier, t ex genom Afghanska föreningens facebookside. Språkguiderna spred också information om evenemangen i sina bekantskapskretsar och fungerade i många fall som brobyggare mellan biblioteken och målgrupperna. Språkguiderna översatte också affischer för bibliotekens "vanliga" evenemang, som t ex baby- och handarbetsträffar.

Inköp medier och Ny i Sverige-hyllor

Analyser av behov av olika språk gjordes innan inköp av medier till biblioteken genomfördes, bl a genom dialog med modersmålssamordnaren och genom befolkningsstatistik. Bibliotekspersonalens kunskaper om aktuella språkbehov användes också. Språkguiderna hjälpte till vid urval av medier på sina språkområden. Mest köptes barn- och ungdomsböcker på de största invandrarspråken, samt parallelltextböcker, men även skönlitteratur för vuxna, samt böcker för språkinläring, ordböcker, lättläst m m. Även inköp av spel och filmer gjordes. Alla bibliotek på Gotland har nu "Ny i Sverige-hyllor" med medier speciellt utvalda och inköpta för att passa personer som är nya i Sverige.

Informationsmaterial

Projektet har skapat en informationsfolder om biblioteken på Gotland på olika språk: lättläst svenska, arabiska, persiska/dari och engelska. Den trycktes i stor upplaga och finns nu på alla bibliotek och andra platser där nyanlända ofta befinner sig.

Projektet har också skapat informationsfilmer om biblioteken och deras tjänster på fyra språk: arabiska, persiska, svenska och engelska. Dessa finns nu uppe på bibliotekens hemsidor och används av personalen vid sfi-visningar m m.

Vad kan man då dra för slutsatser efter projektets genomförande? Vi har inte haft möjlighet att undersöka projektets effekter på målgruppen, huruvida biblioteken verkligen blivit mer angelägna och tillgängliga för målgruppen. Det vi vet är att flera av aktiviteterna var mycket uppskattade, t ex datorkurserna med språkstöd, dessa fortsätter nu i befintlig verksamhet. Flera av biblioteken har fortfarande språkcaféer och Almedalsbiblioteket funderar på att fortsätta med sin lättlästa bokcirkel i samarbete med sfi. Hemse bibliotek fortsätter med de flesta av verksamheterna som etablerades under projektet. Ny i Sverige-hyllorna finns kvar och har bra utlåningsstatistik och det basbestånd av barn- och ungdomsböcker på olika språk som köptes in under projektet används i hög utsträckning. Informationsfoldrarna och filmerna delas fortfarande ut och används i verksamheterna. Framför allt har personalen fått upp ögonen för målgruppen och tänker in mångfalds- och interkulturella aspekter i t ex den årliga programplaneringen.

Några lärdomar som vi har fått genom projektet: Det är svårt att ställa frågor om behov av biblioteksverksamhet till nyanlända som inte har någon erfarenhet av folkbibliotek. Mun-mot-mun-metoden är en viktig kommunikationsmetod, speciellt när man vänder sig till nyanlända som kanske inte läser lokaltidningarna eller är analfabeter. Brobyggare och ambassadörer är viktiga. Det är svårt att nå ut med barnevenemang till föräldrar som inte har vana av att delta i kulturevenemang med sina barn. Att använda tolkar även vid vanliga språkcaféer är ett sätt att öka förståelsen och etablera kontakter mellan svenskar och nyanlända. Att använda redan etablerade och välbesökta evenemang, t ex Berättarcaféer, och lägga till tolkinsatser eller interkulturella aspekter är ett sätt att få svenskar och nyanlända att mötas. Att inte ge upp trots att det inte kommer deltagare de första gånger man arrangerar ett evenemang, tids nog sprids ordet. Att bemanna diskarna under bibliotekens öppettider med språkguider underlättar för målgruppen att närma sig biblioteken och minskar språkbarriärer.

Beskriv vilka målgrupper projektet nådde och hur målgrupperna varit delaktiga i projektet

Målet med projektet var att skapa en relevant och angelägen biblioteksverksamhet för alla nyanlända och asylsökande på Gotland. Vi ville betona verksamheter och insatser för barn och unga, speciellt för ensamkommande flyktningbarn. Av olika anledningar blev det svårt att genomföra, barn- och ungdomsbibliotekarierna var väldigt upptagna under perioden och hade svårt att samverka och lägga tid i projektet. Insatser som genomfördes var flera tvåspråkiga sagostunder på två bibliotek, sagostunder på ett asylboende och en hiphop-kväll för bl a ensamkommande. Flera av datorkurserna var för endast kvinnor för att öka chanserna till deltagande. Flera aktiviteter har också genomförts för att skapa möten mellan nyanlända och gotlänningar. Samt aktiviteter som presenterar nyanländas kulturuttryck för svenskar. Medier på olika språk har köpts in för alla åldrar, men främst för barn och unga. Målgrupperna har tillfrågats genom fokusgrupper men även genom personliga möten. Ett lyhört arbetssätt har tillämpats genom hela projekttiden för att fånga upp önskemål och tillämpa i aktiviteterna.

Beskriv hur projektet marknadsfördes och kommunicerades

Evenemang som genomfördes i projektet marknadsfördes som biblioteken brukar genom affischer, annonsering i dagspress och radio, bibliotekens hemsidor och inlägg i sociala medier. I detta projekt översattes också affischerna till arabiska och/eller persiska/dari. Flera av affischerna för bibliotekens "vanliga" evenemang översattes också till dessa språk för att öka deltagandet hos målgruppen. Affischerna spreds i bibliotekens lokalsamhällen och på platser där nyanlända ofta vistas. Projektet samverkade med SFI, Röda korset och volontärorganisationer runt de nyanlända för att sprida information om bibliotekens verksamheter och evenemang. Speciella informationsfoldrar och informationsfilmer om biblioteken utformades på olika språk och lättläst svenska. Den mest effektiva metoden för att sprida information har vi dock förstått är genom personliga kontakter och möten, genom ambassadörer och tolkar samt genom personliga sms och messengermeddelanden.

Ange nationell och internationella samarbetspartner samt beskriv samarbetet

Projektet har inte haft några nationella eller internationella samarbetspartners. Projektledaren och en språkguide deltog dock vid en träff med nätverket för bibliotekens arbete med mångspråk och nyanlända där flera kontakter togs. Projektet har samarbetat lokalt med Röda korset, Studieförbundet Vuxenskolan, SFI, Ungkulturhuset Fenix och de lokala volontärnätverken.

Beskriv hur projektet följts upp och utvärderats

Eftersom formell projektledare saknats för projektet har vi inte haft möjlighet att avsluta projektet med en utvärdering av vilken effekt insatserna gett. Projektets insatser har dock kontinuerligt utvärderats under projektets gång och förändrats och skruvats på för att passa målgruppens behov och önskemål.

Beskriv hur projektet integrerade ett jämställdhets- hbtq-, mångfalds-, interkulturellt- och tillgänglighetsperspektiv

Mångfaldsperspektivet och det interkulturella perspektivet har legat som en grund för alla insatser i projektet. Aktiviteter har utförts och medier köpts in för att passa målgrupperna asylsökande och nyanlända och har således bidragit till att biblioteken fått mer mångfald i sitt program- och medieutbud. Interkulturella aktiviteter har skapats för möten mellan svenskar och nyanlända. Datorkurser för endast kvinnor har anordnats för att öka chansen till deltagande. Medier har köpts in med genus- och hbtq-perspektiv i bakhuvudet. Aktiviteterna planerades ur ett tillgänglighetsperspektiv så att alla hade möjlighet att delta oavsett funktionsvariation.

Målgrupp barn och unga 0-18

30 flerspråkiga sagostunder för barn genomfördes på två bibliotek, besök ca 350

Dubbla filmvisningar på Hemse bibliotek för vuxna och barn, 14 tillfällen, ca 140 barn

Tvåspråkiga sagostunder på asylboendet i Klintehamn, 4 tillfällen, 64 besök

Hiphopkväll på svenska och dari på Ungkulturhuset Fenix, publik ca 60

Antal deltagare i projektet, män, kvinnor

Många aktiviteter och evenemang har genomförts under projektperioden, totalt 154 tillfällen med ca 1 921 besök. Antal unika deltagare i aktiviteterna kan beräknas till ca 1 200. Av dessa beräknas ca 350 vara barn och unga. Fördelningen mellan könen beräknas vara ca 700 män/pojkar och 500 kvinnor/flickor. Hur många ur målgruppen som nåtts under fokusgruppssamtal, samtal på sfi, genom informationsfilmer och foldrar, som låntagare av de nyinköpta medierna går inte att mäta.

Genomförda aktiviteter

Flerspråkiga sagostunder för barn	30 tillfällen	ca 350 besök
Torsdagscaféer Almbibl	11 tillfällen	77 besök
Drop-in samhällsservice Almbibl	16 tillfällen	ca 5 besök
Bokcirklar lättläst svenska Almbibl	11 tillfällen	ca 45 besök
Datakurs Almbibl	8 tillfällen	ca 40 besök
Språkcafé Almbibl	4 tillfällen	ca 60 besök
Textilträffar Gråbo	4 tillfällen	0 besök (fr målgruppen)
Drop-in samhällsservice Gråbo	4 tillfällen	ca 5 besök
Datorkurs Klintehamn	4 tillfällen	ca 35 besök
Berättarcafé Klintehamn	4 tillfällen	10 besök (fr målgruppen)
Berättarcafé Slite	1 tillfälle	5 besök
Berättarcafé Fårösund	2 tillfällen	8 besök
Språkcaféer Hemse	22 tillfällen	522 besök
Språk- och filmcaféer Hemse	3 tillfällen	ca 40 besök
Dansa världen runt Hemse	1 tillfälle	10 besök
Syriskt morsdagsfirande Hemse	1 tillfälle	32 besök
Filmvisningar med Gotlands internationella filmklubb	14 tillfällen	209 besök
Filmvisningar på asylboendet i Klintehamn	6 tillfällen	124 besök
Tvåspråkiga sagostunder på asylboendet i Klintehamn	4 tillfällen	64 besök
Hiphop-kväll på Fenix	1 tillfälle	ca 60 besök
Syrisk kulturkväll	2 tillfällen	ca 120 besök
Filmvisning Flyga drake	2 tillfällen	ca 100 besök